

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д. н. Борислав Николов Градинаров,
Институт по философия и социология, БАН, научно направление 2.3.

Философия

за дисертацията на Красномир Милков Крачунов
за придобиване на ОНС „доктор“ по професионално
направление 5.3 Комуникационна и компютърна техника

1. Обща информация.

Предложената за публична защита дисертация е на тема „Моделиране на знания за нуждите на интелектуалните системи“. Тя е с обем 222 стр., включително литературата, структурирана в 7 глави, увод и заключение (със заглавие „Приноси и перспективи“). Цитираната литература обхваща 71 заглавия. Приложеният автореферат представя в тезисен вид основните моменти на дисертацията, съдържа авторска справка за приносите, както и информация за публикациите по темата на дисертацията.

Красномир Милков Крачунов е зачислен за докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Телекомуникации“ по професионално направление 5.3 Комуникационна и компютърна техника, научна специалност „Комуникационна и компютърна техника“ на 01. 10. 2014 г.

До момента пред научното жури не са постъпвали сигнали и няма констатирани индикации за нередламентирано заимстване на текстове от други автори.

Научен ръководител на дисертанта е доц. д-р Йосиф Аврамов.

2. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Предметът на изследване в дисертационния труд на Красномир Крачунов е дефиниран в текста като онова, което става с разнообразните природни обекти, разбрани като обобщени представи в човешкото познание, в процеса на тяхното предаване на разстояние. Това е значим за телекомуникационните дисциплини проблем, тъй като транслирането на образите, представите или знанията на хората за обектите и явленията е необходимо да бъде максимално адекватно и неутрално, да е „имунизирано“ срещу субективни грешки и изкривено възприемане на действителността. Едновременно с това обективността на предаваните информация и знания за природата е условие за успешното въздействие върху обектите и явленията, съобразно нуждите на хората.

3 Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Дисертантът си поставя за цел да обоснове твърдението, че съществуват краен брой явления, които отговарят на няколко условия - те са общи за всички видове предмети, елементарни са, имат свои противоположни състояния и могат да се открият във всяка обособена предметна област. Втората цел е да се докаже, че всички сложни (съставни) предмети или явления, които са по принцип безкрайно число, могат да бъдат изградени или да се образуват чрез тези прости явления.

На основа на така формулираните цели на дисертацията са формулирани и основните задачи: да се обособят онези положения в съвкупния масив от знания, които са недоказуеми и неопровержими, ако съществуват такива; има ли в природата явления, които не е възможно да бъдат нито доказани, нито опровергани, а само могат да се наблюдават като съществуващи; как недоказуемите и неопровержими знания се отнасят към природните явления, които не е възможно да се докажат или опровергават.

4. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологическата задача е да се достигне до най-елементарните, неделими по-нататък обобщени елементарни представи за природата, те да бъдат класифицирани и по този начин да се реконструира знанието. В дисертацията това е постигнато чрез съставянето на обширни и подробни таблици на основните категории, чрез които според автора се декомпозира действителността. Такъв подход е възможен, но той следва да се дефинира по-стриктно като се укажат неговите методологични ограничения. Съществува и несигурност дали крайният брой категории в тези таблици може да обхване безкрайния по своите измерения свят, в който пребиваваме.

Дисертантът е извършил значителен по обем анализ като се е опитал да представи резултатите в логично изградени класификации. Така обосновава тезата си, че успешното постигане и предаване на знанията в комуникационния процес е възможно само ако предварително за обособени основните „тухли“ на „сградата“, представляваща нашето познание за действителността. Направени са някои интересни интерпретации на понятията движение и изменение, появяване и показване, съществуване и проявление, същност и явление и др. Това са изконни философски въпроси, които са били обсъждани в продължение на векове и тяхното дефиниране в универсалните им значения съвсем не е лесно начинание. Известна празнота в дисертацията е липсата на кратко представяне на философската еволюция на някои от основните философски категории,

използвани в нея. Тяхното дефиниране в по-тесни смислови граници, когато става дума за конкретно по своя предмет изследване както в случая, е допустимо, но е добре то да бъде изрично посочено.

Главният фокус в дисертацията е поставен върху епистемологичното постигане на действителността – т. е. пътищата на познанието, което винаги е антропоцентрично. Хората са единствените, които могат да осмислят своето познание, да разсъждават за него и да се отнасят критично към него и точно това позволява действителността (материална и нематериална) да бъде моделирана в идеални форми – чрез създаване на елементарни познавателни елементи, чието комбиниране е в състояние да възпроизведе богатството на света.

Интерес буди и интерпретацията на автора на дисертацията на теоремата на Курт Гьодел за непълнотата на формалните системи. Красномир Крачунов твърди, че най-общите, изходни положения или начала при образуването на системи от идеални обекти (аксиомите при всяка научна теория) са именно онези положения, които остават недоказуеми и непровержими (с.131). Но въпросът за това как се определят тези основни изходни начала във всяка научна теория е твърде сложен и едва ли може да се очаква неговото задоволително решение при сегашното ниво на науката.

С оглед на темата на дисертацията, ключова за нея е 7 глава – „Комуникация – области на приложение на знанията“. Измежду множеството дефиниции и характеристики на комуникацията авторът откроява едно, свързано с предходния дисертационен текст – комуникацията като обмяна на информация или създаване и предаване на знания. Той счита, че определящо за комуникацията е общуването чрез знания, т. е. комуникацията е предаване на знания. „Знанията (представите на хората за нещата в природата) следва да се превърнат в изказвания (и изображения, и действия) като се очаква, че при възприемане на тези изказвания възприемащият човек ще си представи същото, както и изказващия“ (с. 219). Комуникацията, независимо от характера ѝ, никога не е произволна, а следва да се подчинява на определени общоприети логически правила и закони. Те обаче не са огледален образ на обективните отношения, тъй като субектът неизбежно внася своя „принос“, което не означава, че комуникацията е компрометирана.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

В приложената справка са посочени 6 (шест) броя публикации, свързани с темата на дисертацията. Четири от тях са публикувани преди зачисляването на Красномир Крачунов за докторант, а две – след това. Три от статиите са публикувани в сборници с доклади от научни конференции, един – в Българско списание за Инженерно проектиране и две – в Годишник на Департамент ”Телекомуникации”. Публикациите са достатъчни, за да може след публичната защита на дисертацията Красномир Крачунов да бъде вписан в регистъра на НАЦИД.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

В приложената справка към документите във връзка с публичната защита не са посочени цитирания или отзиви в научния печат за произведенията на докторанта.

7. Мнения, препоръки и бележки.

Общото впечатление от предложения текст е, че авторът притежава умение да излага разбираемо и ясно основните си тези, въпреки лаконичния стил и предпочитанието към късия и сбит изказ, което понякога поражда въпроси. Редно би било в края на всяка глава и в заключението да бъдат представени в тезисен вид постигнатите резултати в предходното изложение. Това е важен елемент от структурата на една дисертация.

Представената литература обхваща 71 заглавия, почти изцяло на кирилица (с едно изключение). Малко вероятно е при днешната необхватност на научната литература всички необходими за една дисертация източници да са само на български и руски език.

С оглед на темата на дисертацията смятам, че броят на цитираните автори е на ръба на минимума. Редно е списъкът да включва и произведения на английски и немски, които дисертантът в научната си автобиография и вписал, че владее в определена степен. Това би придало на дисертацията допълнителна научна тежест.

Добре е с информацията и цитатите от Уикипедия да се борави по-критично, тъй като тя няма характера и претенцията на достоверен научен източник.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Смятам, че разработката „Моделиране на знания за нуждите на интелектуалните системи“ на Красномир Милков Крачунов притежава качествата на дисертация и следва да бъде оценена положително. Затова гласувам за присъждането на Красномир Милков Крачунов на ОНС „доктор“ по професионално направление 5.3 Комуникационна и компютърна техника.

08. 04 2022 г.

Подпис:

(Борислав Градинаров)